

42. Torstaina 10 päivänä huhtikuuta 1997

kello 18

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely

1) Hallituksen esitys Indonesian kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 1240

Hallituksen esitys 5/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 3/1997 vp

2) Hallituksen esitys Venäjän federaation kanssa rautatieyhdysliikenteestä tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 1243

Hallituksen esitys 246/1996 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 5/1997 vp

3) Hallituksen esitys laiksi Imatran Voima -konsernille kantaverkkoomaisuuden myynnistä myönnettävistä veronhuojenuksista 1244

Hallituksen esitys 237/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 1/1997 vp

4) Hallituksen esitys laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja varallisuusverolain 34 §:n muuttamisesta 1247

Hallituksen esitys 249/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 2/1997 vp

5) Hallituksen esitys kansaneläkelaitoksen hoitamien etuuslakien muutoksenhaku, itseoikaisua, päätöksen poistamista ja virheen korjaamista koskevien säännösten muuttamisesta 1247

Hallituksen esitys 7/1997 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö 5/1997 vp

Toinen käsittely

6) Hallituksen esitys laiksi työeläkevaikuttusyhtiöistä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 1249

Hallituksen esitys 255/1996 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö 6/1997 vp

Ensimmäinen käsittely

7) Hallituksen esitys laiksi Kuntien ta-
kauskokouksesta annetun lain muuttami-
sesta 1250

Hallituksen esitys 245/1996 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 2/1997 vp

8) Hallituksen esitys laiksi yhteistoimin-
nasta valtion virastoissa ja laitoksissa an-
netun lain muuttamisesta 1254

Hallituksen esitys 11/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 3/1997 vp

Lähetekeskustelu

9) Suomen itsenäisyyden juhlarahaston
Sitran toimintakertomus vuodelta 1996 .. 1255

Kertomus 2/1997 vp

Mietintöjen pöydällepano

10) Hallituksen esitys eräiksi muutoksiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevaan lainsäädäntöön 1257

Hallituksen esitys 12/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 4/1997 vp

11) Hallituksen esitys laiksi säteilylain 72 §:n kumoamisesta „

Hallituksen esitys 209/1996 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 3/1997 vp

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Pesälä.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Ala-Harja, Brax, Bremer, Dromberg, Elo, Filatov, Gustafsson, Halonen, Hassi, Ihmäki, Isohookana-Asunmaa, Juurola, Jätteenmäki, Kaarilahti, Kallio, Kanerva S., Kantalainen, Karhunen, Kemppainen, Kiljunen, Komi, Koskinen Jari, Krohn, Kuisma, Laaksonen, Lahtela, Laitinen, Lax, Lehtosaari, Leppänen J., Lindén, Luhtanen, Lämsä, Myllyniemi, Mähönen, Ojala A., Ojala R., Pehkonen, Pekkarinen, Pykäläinen, Rehula, Rosendahl, Saapunki, Suhola, Taina, Takkula, Tennilä, Tiuri, Uotila, Vehkaoja, Viitamies, Viitanen ja Virtanen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Tiuri.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat Filatov ja Takkula, virkatehtävien vuoksi edustajat S. Kanerva, Laaksonen, Lahtela, Lindén, Lämsä, Myllyniemi, Mähönen, R. Ojala, Pehkonen, Taina ja Tennilä sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Ala-Harja, Gustafsson, Isohookana-Asunmaa, Juurola, Kallio, Karhunen, Kiljunen, Komi, Jari Koskinen, Lehtosaari, Rehula, Uotila, Viitamies ja Viitanen sekä

tästä ja huomista päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Dromberg ja Kaarilahti sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Bremer, Hassi,

Kantalainen, J. Leppänen, Pykäläinen ja Virtanen.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys Indonesian kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys 5/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 3/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Laakso: Herra puhemies! Lähetekeskustelussa useampikin kansanedustaja kiinnitti huomiota siihen, että Indonesia pitää laittomassa miehityksessään Itä-Timorin aluetta ja oli olemassa vaara, että tällä sopimuksella hyväksytään tulkinta, jonka mukaan Itä-Timor kuuluu Indonesian alueeseen. Pidän myönteisenä sitä, että ulkoasiainvaliokunta on kiinnittänyt asiaan huomiota ja mietinnössään ottaa tähän asiaan selkeän kannan, joka on Yhdistyneiden kansakuntien päätöksen mukainen ja siis sellainen, ettei Itä-Timorin aluetta voida pitää osana Indonesiaa, joka tulkinta siis itse sopimuksesta olisi saattanut syntyä.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Kyllä hän siellä on kantaa otettu, mutta tämä on selaista liturgista höpinää, joka tällaisiin asioihin kuuluu. Nämä ponnet ja lausumat eivät merkitse täällä yhtään mitään.

Toisaalta katson, että se on aivan oikeinkin sikäli, että eivät kaupalliset suhteet saa kovin paljon häiriintyä tämän tyyppisten asioiden takia. Jo viime kerralla esitin näkemyksen siitä, että jos talouspakotteisiin ja yleensä talouselämän haittoihin ryhdytään, niin monessakin ta-

pauksessa se saattaa esimerkiksi köyhälle kansalle, joka näkee nälkää, Irak on hyvä esimerkki, olla vain haitaksi. Siitä kärsivät nimenomaan ne sorretut ihmiset monin verroin enemmän, ja tämän yhteiskunnan kehittyminen ja jaloilleen pääseminen on monesti hyvin vaikeata juuri pakotteiden vuoksi, joista kärsivät ne muutenkin sorretut ihmiset.

Mutta näillä lausumilla täällä ei ole mitään merkitystä, ed. Laakso. Ne ovat tyhjänpäiväistä poliittista liturgiaa, jota tietyksi käytetään ja tiettyllä tavalla väistetään tosiasia, mikä on toisaalta kyllä, niin kuin sanoin, aivan oikein. Ei näillä ole mitään merkitystä kansainvälisissä kauppasuhteissa ja yhteistyössä. On jokaisen maan asia, miten asiansa hoitelee näiltä pohjilta.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Toisin kuin ed. Aittoniemi olen sitä mieltä, että tällä ulkoasiainvaliokunnan kannanotolla on merkitystä ja sillä täytyy olla merkitystä. Kyllähän diplomaattisakin on niin, että kannanotot ja signaalit ovat se normaali väline ja järeämmät toimenpiteet ovat sitten ihan kokonaan toisenlaisia. Eli tässä katsannossa pidän erittäin hyvänä, että ulkoasiainvaliokunta on tämän laatuksen edellyttämispönnen tähän mietintöön sisällyttänyt.

Arvoisa puhemies! Aivan erityisesti toivoisin, että tämän kannanoton lukevat myös Suomen valtionyhtiöiden operatiivisten johtojen henkilöt silloin, kun he toimivat Indonesiassa.

Ed. Aaltonen: Herra puhemies! On valitettavaa, jos ed. Aittoniemi ei halua eikä osaa antaa arvoa eduskunnan lausumille. Kyllä kansainvälinen diplomatia tältäkin osin saattaa monilla tärkeillä foorumeilla tulla tämän kysymyksen eteen, ja sillä lausumalla, jonka eduskunta tässä vaiheessa täysistunnossa ottaa omakseen, on hyvin paljon merkitystä.

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Olen myös sitä mieltä, että tällä lausumalla on merkitystä. Se on tietenkin paljon parempi kuin ei mitään, koska se, että eduskunta ei tästä Itä-Timorin kysymyksestä mitään lausuisi, voitaisiin tulkita hyväksynnäksi Itä-Timorin miehitykselle.

Kiinnittäisin edustajien huomiota siihen, että viime vuonna Nobelin rauhanpalkinnon saivat Itä-Timorin itsenäisyyden puolustajat piispa Belon ja José Ramos-Horta, joka kävi myös täällä eduskunnassa puhumassa ihmisoikeuskysymyksistä ja tapasi myös puhemies Uosukaisen. Hän

esitti omana kantanaan, että kansainvälisissä yhteyksissä ei ole tarpeen katkaista kaikkia kauppasuhteita Indonesian mutta hänen kantansa oli erittäin kielteinen asevientä kohtaan, ja tämä on sellainen asia, jota kyllä Suomen ulkopolitiittisen johdonkin pitää tutkia. On selvää, että Itä-Timorin kysymys on ajankohtainen nyt ja tulevaisuudessakin niin kauan, kunnes kysymyseen saadaan ratkaisu.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Kun ed. U. Anttila otti esiin Nobel-palkinnon, niin ne ovat menettäneet suurelta merkityksensä juuri siitä syystä, että niitä jaellaan nykyisin todennäköisesti eräänlaisten sympatioiden osoittamiseksi eri puolille maailmaa paikkoihin, joissa on tietynlaisia tapahtumia, eivätkä ne, niin kuin alun perin on tarkoitettu, ole henkilökohtaisen kyvykkyyden osoituksena. — Herra puhemies, tämä on vakava asia, mutta ed. Kekkonen kävi tuossa edessäni pysähtymässä, enkä voinut olla nauramatta, kun näin hänet näin läheltä.

Joka tapauksessa nämä ovat sympatian osoituksia ja ne ovat johtaneet Nobel-palkintojen jakoperusteet täysin väärille urille. Olen tätä mieltä; ne ovat kaikki samanlaisia, Äiti Teresa ja muut, jotka kerjäävät tuolla vähän köyhien hyväksi. Ne ovat hyviä asioita, mutta ei niistä nyt Nobel-palkintoa voisi antaa, täysin virheellistä jakoperusteiden luokittelua.

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! On tietysti ilahduttavaa, että ed. Aittoniemi on syvällisesti perehtynyt Nobel-palkintojen jakamisperusteisiin. Se on sinänsä kunnioitettavaa. Mutta kiinnittäisin ed. Aittoniemen huomiota siihen, että Itä-Timorin valloittamista Indonesian toimesta on pidetty kansainvälisessä oikeudessa täysin laittomana ja toimenpiteenä, jota ei voida hyväksyä. Yhdistyneet kansakunnatkaan ei ole tuota valtausta hyväksynyt.

Mitä tulee Nobelin rauhanpalkinnon saajiin, heidän toimintaansa on pidetty ansiokkaana ja nimenomaan rauhanomaisena ja heidän tavoitteitaan hyvinkin perusteltuina kaikin mahdollisin kriteerein, joten en hyväksy ed. Aittoniemen esittämää kritiikkiä Nobelin rauhanpalkinnon saajien johdosta.

Ed. Laakso: Herra puhemies! Ed. U. Anttila viittasi aseventiin, jota myös Suomesta on tapahtunut Indonesiaan. On aivan totta, että Nobelin rauhanpalkinnon saanut Itä-Timorin edustaja arvosteli varsin voimakkaasti sitä, että

eräät maat vievät Indonesiaan aseita, joita on käytetty myös Itä-Timorin vapausliikkeen tukahduttamisessa ja mielenosoittajia vastaan.

Tässä yhteydessä on todettava, että Suomen hallitus päättää nykyisen lainsäädännön mukaan asevientiluvista. Kuulun niihin kansanedustajiin, jotka arvostelivat jo päätöstä tehtäessä sitä, että hallitus on antanut luvan viedä aseita Itä-Timoriin. Tulevaisuudessa, olen aivan varma siitä, ulkoasiainvaliokunnan hyväksymä kannanotto — paitsi että se kohdistuu paitsi valtiojohtoiisiin yrityksiin, jotka käyvät kauppaa Indonesian kanssa — pitäisi ottaa huomioon myös Suomen hallituksessa ja Suomen hallituksen pitäisi olla tarkempi, ettei se salli aseiden vientiä tämän kaltaisille kriisialueille.

Ymmärrän tietenkin sen, että ed. Aittoniemi on tästäkin asiasta eri mieltä. Hänhän on sitä mieltä, että ylipäänsä kaikkiin diktatuurimaihin voidaan viedä aseita ja erityisesti pitääkin viedä, koska niissä niitä tarvitaan. Eikö niin, ed. Aittoniemi?

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa herra puhemies! Viitaten siihen, mitä ed. Laakso sanoi, suomalaisen aseviennin paradoksi on tietenkin siinä, että aseet käyvät kaupaksi sinne, missä käydään sotia ja sinne niitä ei voi viedä, ja sitten niitä voidaan viedä sinne, missä ei käydy sotia ja sinne ne eivät käy kaupaksi.

Mutta kyllä minunkin täytyy sanoa ed. Aittoniemelle, että mahtaako meillä tässä salissa olla nyt eväitä lausua kovin suuria totuuksia siitä, kuka on voittanut Nobelin palkinnon tai, oikeammin, kenelle Nobelin rauhanpalkinto kuuluu.

Mutta sen kyllä haluan tähän loppuyhteenvetona sanoa, ja tämän oikeastaan osoitan ed. Laaksole, että jos me kauhean suurella pensselillä maalaamme semmoisen kuvan, jossa kaikkia niitä aseita, jotka meiltä lähtevät, aina käytetään ihmisoikeusrikkomuksiin, niin se on hieman liian lavea pensseli. Näin me emme voi toimia. Tässä suhteessa asettuisin hieman välittämään ed. Aittoniemen hyvin yksiniitistä käsitystä ja ed. Laakson hyvin komplisoitua käsitystä, joka viime kädessä kuitenkin on aika yksioikoinen sikäli, että kaikki aseet eivät toimi kaikkialla samalla tavalla.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Ed. Laaksosta on tullut niin humanisti. Minun mielestäni hän aikaisemmin oli tietyllä tavalla eräänlaisen hirmuvallan kannattaja, mutta näin se

maailma kehittyi. Mutta luuleeko ed. Laakso, että jos Suomesta ei viedä Indonesiaan ja Itä-Timoriin aseita, ne tappelevat siellä puunuijilla? Ei varmastikaan, kyllä maailmasta on aseita saatavissa joka puolelta kymmenin kerroin tarpeeseen nähden.

Meille taas on tärkeätä se, kun puhutaan ase- tuotannostamme ja asetehtaistamme, jotka käyvät tyhjiä, jotka eivät pysy pystyssä ilman valtion tukea, että meidän täytyy ajatella tässä tapauksessa omaa etuamme. Jos me emme vie aseita, ei se vaikuta siten, ettei Timorissa. Niitä olisi, niitä tunkee sinne kymmenin verroin silloin muualta. Mutta se on hyvä, jos me saamme omia aseitamme sinne kaupaksi ja Suomen aseeteollisuutta vähän tällä tavalla tuettua.

Ed. L a a k s o : Herra puhemies! Olen ed. Kekkonen kanssa samaa mieltä siitä, että kaikkea asevientä ei tietenkään voida panna ikään kuin samaan ja kielteiseen koriin. On selvää, että lainsäädäntö ja lupakäytäntö on olemassa siksi, että sen pohjalta tutkitaan, minne aseita voidaan viedä ja minne ei.

Pääsääntö Suomen asevientipolitiikassa on ollut se, että kriisialueille aseita ei Suomesta viedä. Itse olen viime vuosien aikana arvostellut oikeastaan vain kahta tapausta eli aseidenvientipäätöstä Indonesiaan ja aseidenvientipäätöstä Turkkiin. Viime mainitun osalta olen ollut sitä mieltä, että mikäli Turkki antaisi meille selkeän lupauksen siitä, että panssaroituja tela-ajoneuvoja, ns. Nasuja, ei käytetä ns. kurdialueille, niin tässä tapauksessa me voisimme hyväksyä näiden ajoneuvojen viennin Turkkiin sinänsä.

Olen yrittänyt olla tässä suhteessa varsin myönteinen sille aseviennille, jota on esimerkiksi tapahtunut viime aikoinakin Hollantiin, jonne Suomi on saanut ison sopimuksen. Kaikkea asevientä ei todellakaan pidä panna samaan koppaan. Ymmärrän kyllä sen, että ed. Aittoniemi on valmis viemään aseita erityisesti Turkkiin ja Indonesiaan.

Ed. U. A n t t i l a : Arvoisa puhemies! Olen ed. Laakson kanssa samaa mieltä siitä, että Turkki ja Indonesia ovat ne kipupisteet suomalaisessa aseviennissä. Kumpikin maa on syllistynyt erittäin räikeisiin ihmisoikeusrikkomuksiin, ja on täysi syy olettaa, että Suomesta vietäviä aseita käytetään juuri tämän toiminnan tukemiseen, ja siksi asevientä on tuomittava.

Mitä tulee ed. Aittoniemen kantaan asevienttiin, niin rinnastaisin tämän kysymyksen huume-

kauppaan. Ed. Aittoniemellä on pitkälinen kokemus poliisin työstä. Hyväksyisikö hän poliisina sen, että joku perustelee huumekauppaa sillä, että jos en minä myy, niin joku myy. Ei kai tällainen logiikka ole mitenkään moraalisesti perusteltavissa?

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Aseidenvientiasiassa yhdyin siihen näkemykseen, jonka ed. U. Anttila juuri julkatoi, että tässä suhteessa tapaukset Turkki ja Indonesia ovat ehkä ne kaikkein selvimmät ja helpoimmat tapaukset. Ymmärrän jossain määrin myös sen, mitä ed. Kekkonen äsken sanoi.

Kuitenkin erityisesti tähdentäisin kahden ensiksi mainitun kohdalla sitä, että aivan samalla tavalla kuin UaV:n mietinnössä on edellyttämispönsi ja sillä on ulkopoliittisesti ja diplomaattisesti selvä signaalimerkitys, aivan samalla tavalla aseiden ja puolustusvälineitten viennillä äsken mainittuihin valtioihin on selvä signaalimerkitys kansainvälisessä politiikassa. Ne eivät siellä ratkaisisi asiaa, mutta signaalimerkitys on todella merkittävä. Sen takia minusta näissä asioissa pitäisi olla aika jyrkkä.

Ed. Tiusaanen: Arvoisa puhemies! Todelta tuohon ajatukseen sopii yhtyä, nimittäin siihen, että tuollainen kielteinen signaali Suomesta laajemmin Eurooppaan, Aasiaan, maailmalle, että olemme myymässä aseita ikään kuin kenelle tahansa, ei voi olla oikein. Ed. Laakso aikaisemmin viittasi siihen, että Indonesia ja Turkki ovat tällaisia varsin kielteisiä myyntikohteita, ja se pitää varmasti paikkansa. (Välihuutoja) — Uskon, että myös ed. Kekkonen välihuutoineen on samaa mieltä, että maalle, joka alueellaan käy sotaa, suorittaa kansanmurhaa kurdialueella tai Itä-Timorissa, aseiden myynti ei voi olla perusteltua. Näin ollen se, mitä ulkoasiainvaliokunta asiassa on tehnyt, on laskettava myönteiseksi.

Ed. Aittonieminen: Herra puhemies! Ed. U. Anttilan rinnastus aseiden ja huumeiden välillä oli lievästi sanoen ontuva, enkä puutu siihen sen enempää. Totean vielä sen, että kun asetetaan eri asemaan aseiden kauppa Hollantiin, Indonesiaan ja Turkkiin, ei kai Hollantiinkaan ruokailuvälineiksi niitä osteta, Nasuja ja tykkejä sun muita, mitä sinne mahdollisesti myydään. Kyllä ne ostetaan sitä varten, että tarvittaessa niillä tapetaan ihmisiä, jos joudutaan sotatilanteeseen. Timorissa vain ja Turkissa on sotatilanne. Ei tätä tällä tavalla voi erottaa. Ihan sama tarkoitus

sotatarvikkeilla on, ovat ne sitten Hollannissa tai missä hyvänsä. Niitä käytetään tarvittaessa niille kuuluvalla raa'alla tavalla eikä niillä pihvejä syödä.

Ed. Kekkonen: Arvoisa herra puhemies! Ehkä tätä nyt ei kannattaisi jatkaa, mutta minusta asevientikysymystäkin kannattaisi käsitellä hiukan analyttisemmin. Meillä on kohteita, jotka ovat samassa viitekehyksessä kuin me itse. Hollanti on oikein hyvä esimerkki. En usko, että tässä salissa löytyy ketään, joka pystyy asettamaan kyseenalaiseksi Hollannin ihmisoikeuksia, Hollannin demokratiaa, ylipäänsä niitä asioita, joita me täällä pidämme arvossa. Jos me myymme sinne esimerkiksi miehistönkuljetusvaunuja, joita voidaan käyttää vaikkapa sairaankuljetukseen, niin ihmettelen, jos siitä syntyy jonkinlainen keskustelu.

Mutta aivan selvää on toki se, että silloin kun tuhoamiseen liittyvillä välineillä käydään kauppaa sellaisten maiden kanssa, joissa voidaan odottaa niitä myös käytettävän tuhoamiseen, tulemme siihen problematiikkaan, johon ed. Aittoniemikin viittasi, ei kovin syvällisellä tavalla mutta kumminkin. Tässä mielessä minusta olisi hyvä palauttaa keskustelu vähän analyttisemmälle tasolle, että kaikki asekauppa ei ole saman kaltaista asekauppaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys Venäjän federaation kanssa rautatieyhdyshyönteestä tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys 246/1996 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 5/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hy-

väksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Hallituksen esitys laiksi Imatran Voima -konsernille kantaverkko-omaisuuden myynnistä myönnettävistä veronhuojennuksista

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 237/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 1/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että ehdotus laiksi Imatran Voima -konsernille kantaverkko-omaisuuden myynnistä myönnettävistä veronhuojennuksista hylättäisiin.

Nythän on paljon käyty keskustelua erilaisista verokannustimista ja -vähennyksistä. Järkeviin verokannustimiin pitää suhtautua myönteisesti. Viimeksi ed. Sasi on puhunut perheverotuksen uudistamisesta. (Ed. Zyskowicz: Kannattaako, ed. Ala-Nissilä?) — Mielestäni nimenomaan sellaisen perheen, missä on yksi työssä käyvä henkilö, verotuksessa olisi korjattavaa. Tässä olisikin 600 miljoonaa markkaa nyt, ed. Zyskowicz, jolla voisimme tämän asian oikein hyvin hoitaa. (Ed. Zyskowicz: Menee kepin jakamana maakuntiin!) — Imatran Voima ei tarvitse 600 miljoonan markan verokannustinta. Sillähän on valtavat voitot itsellään, ja se on monopoliyritys, joka imuroi rahaa vähän

Ruotsistakin. Se ei tällaista verokannustinta lainkaan tarvitse.

Totta kai yhteiskunnassa olisi lukematon määrä parempia kohteita tälle 600 miljoonalle, kuten me tiedämme. Pienituloisten matalapalkka-alojen verokevennyksiinhän pitäisi tällainen raha esimerkiksi käyttää. Jos tämä edustaa esimerkiksi kokoomuslaista verokannustinpolitiikkaa, lausun siitä ihmetykseni. Tällä esityksellähän ei ole paljon tukijoita ollutkaan, mutta ei tästä ole haluttu paljon keskusteluja käydä, vaan viedä tämä pikkuhiljaa eduskunnassa lävitse.

Uuden sähkömarkkinalain seurauksena yhden valtakunnallisen kantaverkon perustaminen sinällään on käynyt tarpeelliseksi. Jokaiselle sähkömarkkinaosapuolelle on turvattava tasaverit edellytykset, ja pitää lähteä siitä, että verkotoiminta ei myöskään saa vääristää kilpailutilannetta jonkun tai joidenkin toimijoiden hyväksi.

Tämä esitys mielestäni, joka perustuu aika poikkeukselliseen puitesopimukseen, on virheellisesti rakennettu. Tämän puitesopimuksen ovat tehneet Imatran Voima Oy, Pohjolan Voima Oy ja kauppa- ja teollisuusministeriö, joka on tässä toiminut kummina. Keskeisessä roolissa tässä sopimuksessa, joka tehtiin vuonna 95, on toiminut valtion lähes kokonaan omistama Imatra Voima Oy. Neuvotteluosapuolena puitesopimuksessa siis itse asiassa ovat olleet valtion voimayhtiö ja valtio itse sen omistajana. Tässä kantaverkko toteutetaan siirtämällä kaupalla IVO:n ja Pohjolan Voima Oy:n verkot yhdeksi kantaverkoksi.

Kauppahintahan on massiivinen mahtava 5,35 miljardia markkaa. Perusteenahan kauppahinnalle on sanottu olevan kantaverkkotoiminnassa odotettavissa oleva tuottoarvo, joka sinällään lasketaan monopoliluonteisen toiminnan perusteella. Valtaosan tästä kauppahinnasta, yli 4 miljardia markkaa, kuittaa IVO. Velattoman kantaverkon myynti tuottaa IVO:lle suuren voiton, ja nimenomaan tästä myyntivoitosta hallitus ja myös valtiovarainvaliokunnan enemmistö esittää 600 miljoonan markan verohuojennuksen.

Keskustan näkemyksen mukaan esitetty verohuojennus ei ole perusteltu. Kuten sanoin, niin kansantalouden kuin työllisyyden kuin sosiaalisen oikeudenmukaisuudenkin näkökohdasta voidaan todella osoittaa lukematon määrä perustellumpia verokevennyiskohteita. Joskus tuntuu, että meillä yritykset tänä päivänä ovat hienan irrallaan yhteiskunnan arkielämästä. Arvoi-

sa puhemies! Viitataan tässä vaikka Pohjola-yhtiö Oy:n ratkaisuihin. Siellähän onkin entinen valtiovarainministeri pääjohtajana. Ehkä tällä ei ole mitään yhteyttä asiaan. Viitataan myös Meritan optiojärjestelyihin. Ehkä tämä Imatran Voiman verohuojennus edustaa vähän tätä samaa henkeä, että yritysjohdossa toimitaan kovin irrallaan yhteiskunnan reaalityodellisuudesta ja ei mietitä, mikä on hygieenistä ja mikä ei.

Lakiesityksen perusteluissa todetaan, että tämä verohelpotus merkitsee valtiolle 387 miljoonan markan menetyksiä ja kunnille 282 miljoonan markan menetyksiä ja seurakunnille 21 miljoonan markan menetyksiä. Verojaostossahan kuultiin muun muassa Kuntaliittoa, jonka lausunto tästä oli erittäin kriittinen, tyrmäävä. He totesivat, että kertaakaan heitä ei ole kuultu, vaikka he ovat veronsaaja, tämän esityksen valmistelussa. Siis näin vain leikattiin kunnilta yli 300 miljoonaa IVOLle, valtionyhtiölle, kuntien verotuloja, näin voidaan mielestäni väittää, ja ilman että valmistelussa lainkaan kuultiin kuntia. Sekin kuvastaa vähän sitä henkeä, millä tavalla näitä verohuojennuksia tässä jaetaan. Siis kuntien kannalta tilanne ei ole ymmärrettävä. Se ei ole hyväksyttävä.

Olisiko vaihtoehtoinen tapa toteuttaa sinälään välttämätön valtakunnallisen kantaverkon perustaminen? Nimenomaan tällainen vaihtoehto on ilman kyseenalaisia tukitoimenpiteitä. Luontevaa olisi ollut esimerkiksi, mitä me olemme esittäneet ja Kuntaliitto on esittänyt, että valtio IVOn omistajana olisi aidosti eriyttänyt kantaverkkotoiminnan omaksi yhtiökseen, jonka jälkeen olisi muodostettu fuusio Teollisuuden Voimansiirto Oy:n kanssa. Tämä olisi ollut aito ratkaisu. Tällä ratkaisulla olisi ollut etuja monta. Kantaverkosta olisi muodostunut tavoitteiden mukaisesti toimiva, tehokas ja kustannuksiltaan edullinen, kaikille toimijoille tasapuolinen markkinapaikka. IVOn määräävä markkina-asema ei olisi kohtuuttomasti vahvistunut. Kohtuullisella siirtohinnalla valtio ja kunnat saisivat jatkossakin niille kuuluvia verotuloja, ja olisi välttytty tältä 6,6 miljardin markan lisärahoitustarpeelta, mikä on tässä projektissa syntynyt.

Voidaankin väittää, että tämä lakiesitys ajaa nyt yksipuolisesti sähkön suurtuottajien ja sähkön suorkuluttajien etuja. Missä on se maksu-mies? Voidaan sanoa, että se on veronmaksaja. Toisaalta viime kädessä veronmaksaja on kyllä tavallinen sähkönkuluttaja. Sitten pääosin kuntien omistamat sähköyhtiöt ovat tässä järjestyksessä maksumiehiä.

Arvoisa puhemies! Jään siis ihmettelemään hallituksen veropoliittista linjaa. Mielestäni tämä verohuojennus ei ole sopiva eikä perusteltu ja siksi tämä esitys on syytä hylätä ja kantaverkkojärjestely rakentaa uudelleen terveeltä pohjalta.

Ed. M. K o s k i : Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä verohuojennus on todella käsittämätön toimenpide tässä tilanteessa, kun ajattelemme, että valtio etsii säästöjä jopa perusturvasta ja siitä huolimatta antaa verohuojennuksia yhtiölle, joka ei niitä tarvitsisi.

Tässä vaiheessa totean, että kannatan ed. Al-Nissilän tekemää hylkäysehdotusta ja pyrin myöskin tätä näkemystäni perustelemaan hiukan sen pohjalta, että kun Suomeen sähkömarkkinalaki saatettiin voimaan, sen ajatus ja tarkoitus oli vapauttaa markkinat, saada aikaan Suomessa aitoa kilpailua. Mielestäni tämä kantaverkkokauppa aiheuttaa sen tilanteen, että ensinnäkin kauppahinnan kautta ja toisaalta tämän verohuojennuksen kautta Imatran Voiman taloudellista tilannetta vahvistetaan rajulla tavalla.

Mikä on tämän taloudellisen vahvistamisen ja tukemisen tarkoitus, mihinkä se tukeminen tähtää? Se mielestäni tähtää siihen tai ainakin saat-taa Imatran Voiman sellaiseen tilanteeseen, että vertikaalinen integraatio sähkömarkkinoilla tulee jatkossa kehittymään edelleen siihen suuntaan, että Imatran Voima on yhä suurempi jakeluverkkojen omistaja ja sitä kautta vaikeuttamassa kilpailua tai muodostamassa myöskin jakeluverkon puolelle aikamoista monopolia. On mielestäni kyseenalaista kilpailutilanteen osalta, onko kilpailulainsäädännön mukaista vahvistaa tässä tilanteessa tällaista yhtiötä, joka käyttää tämän taloudellisen tukensa vertikaaliseen integraatioon.

Herra puhemies! Sähkömarkkinalain osalta olisi edelleen jatkettava pohdiskelua sen osalta, millä tavalla markkinoitten toimivuutta voitaisiin edistää. On aika olennaista se, kuka omistaa verkkoyhteydet lähinnä Suomesta ulospäin, lähinnä Ruotsin suuntaan. Ne ovat aika tavalla IVOn vallassa monopolin alla. Myös tuohon suuntaan tarvittaisiin uusia yhteyksiä, uusia verkkoja, sen takia, että myös muilla olisi mahdollisuus harjoittaa tuontia myös Ruotsista tai muista Pohjoismaista. Olemmehan menossa kohden pohjoismaisia yhteismarkkinoita. Todel-la tällä toimenpiteellä, joka nyt ollaan tekemässä, kohtuuttomasti vahvistetaan IVOn taloudellista tilannetta ja sitä kautta mielestäni myös vääristetään kilpailua.

Tämä on todella käsittämätön toimenpide, kun ajatellaan myös valtiontaloutta ja sitä, että nämä varat olisi voitu käyttää paljon paremmin hyödyksi valtion budjetissa kohdentamalla vaikka kuntiin tai alueille tai yrityksiin. Nimittäin tämä verkkohinta ja tämä verohuojennus myös peritään kyllä takaisin. Keneltä? Kantaverkon käytön kautta sen tulevat maksamaan yritykset, jotka käyttävät sähköä, ja myös normaalit kuluttajat.

Vielä kerran totean, että kannatan ed. Alaniissilän tekemää hylkäsesitystä.

Ed. Sasi: Arvoisa puhemies! Ensin on kyse siitä, onko kyseessä IVO:n verohelpotus. Käsitykseni mukaan tästä ei ole lainkaan kyse. Jos IVO ei myy kantaverkkoaan, se merkitsee sitä, että ei synny mitään myyntivoittoa ja valtio ei näin ollen saa 600:aa miljoonaa markkaa, jonka se saa siinä tapauksessa, että IVO myy tuon kantaverkon Kantaverkko Oy:lle oman omistuksensa osalta.

Toinen keskeinen seikka on se, että Imatran Voima ei ole koskaan itse halunnut tällaista verohelpotusta, vaan Imatran Voima on aina halunnut, että se saa myydä käyvällä kauppahinnalla kantaverkon. Mutta kauppa- ja teollisuusministeriö katsoi, että on tarkoituksenmukaista, että kantaverkon hintaa alennetaan ja se tapahtuu nimenomaan verohelpotuksen kautta. Eli tämä on KTM:n ajatus eikä suinkaan IVO:n ajatus missään suhteessa.

Mistä syystä KTM näin halusi? KTM halusi siitä syystä, että kantaverkon siirtohinnoittelu voisi olla edullisempaa, mikä tarkoittaa alempia sähkön hintoja sekä teollisuudelle että kuluttajille. Eli jos vastustetaan verohuojennusta, se tarkoittaa sitä, että teidän pitää ottaa vastuu siitä, että mökin mummonkin sähkölaskut aavistuksen verran nousisivat.

Haluan myös muistuttaa siitä, että kun Suomeen on syntynyt yhteinen kantaverkkoyhtiö, se merkitsee sitä, että Imatran Voimasta tulee pörsikelpoinen yhtiö. Kuten tänäänkin Kauppalehteä lukee, toteen, Imatran Voimasta valtio voi saada miljardituottoja myymällä osakkeita. Jopa tämän päivän Kauppalehdessä puhutaan siitä, että tuloverotustakin voitaisiin keventää merkittävästi, kun IVO:n osakkeita myydään. Totuus on se, että tätä kautta valtio olennaisesti saa lisätuloja, ja tässä suhteessakin verohelpotuksen merkitys on vähäinen.

Haluan myös todeta sen, että kun otetaan huomioon IVO:n vuodelta 1996 maksama tulove-

ro ja myös osinko, minkä IVO maksaa valtiolle, niin tuo summa on kaiken kaikkiaan noin miljardi markkaa.

Ed. Alaniissilä: Arvoisa puhemies! Ed. Sasi sanoi, että tässä ei Imatran Voima Oy:lle myönnetä mitään veronhuojennusta. Kuitenkin itse lain nimikin on, ed. Sasi, laki Imatran Voima-konsernille kantaverkko-omaisuuden myynnistä myönnettävistä veronhuojennuksista. Tämä on selvää suomea, tässä on nimenomaan Imatran Voima Oy:lle myönnettävä veronhuojennus kyseessä.

Toinen huomautus on se, että kun sanoitte, että valtio saa takaisin myyntivoittoa, niin tässä nimenomaan kuntien ja seurakuntien piikillä käydään myös. Kunnat menettävät lähes 300 miljoonaa markkaa verotuloja, ilman että niiltä olisi mitään kysytty tässä asiassa. Tosiasia on se, että tässä syntyy veronalaista myyntivoittoa. Imatran Voiman veroilmoituksessa siitä maksetaan vain puolet siitä määrästä, mitä normaalisti kuuluisi myyntivoitosta veroa maksaa, mitä pienet yritykset maksavat, mitä tavallinen ihminen maksaa saamastaan myyntivoitosta veroa. Tässä järjestelyssä on kiistatta selkeä verohuojennus. Niin kuin sanoitte, Imatran Voima on yritys, jolla on vahva tase. Se kyllä pystyy tällaiset asiat hoitamaan omarahoituksen kautta; ei tätä tarvita siinä mielessä.

Lopuksi totean, että minä esitin vaihtoehdon, millä tavalla tämä järjestely olisi pitänyt eriyttää, ehkä suorittaa fuusio Teollisuuden Voimansiirron kanssa ja tehdä terve järjestely, jolloin Imatran Voiman määrävä markkina-asema ei olisi liian suuri. Luulen, että hallintoneuvoston puheenjohtajan ed. Sasinkin pitäisi myös tästä kantaa huolta Imatran Voimassa.

Ed. Sasi: Herra puhemies! Ensiksi haluan todeta sen, että lain nimike ei välttämättä merkitse sitä, että se olisi yhtäpitävä tosiasioiden kanssa. Meillä on tällä hetkellä käsittelyssä muun muassa hallituksen esitys haja-asutusalueiden postipalvelujen turvaamiseksi perittävästä maksusta, ja tuolla verolaililla ei ole mitään tekemistä kyllä haja-asutusalueiden postipalvelujen turvaamisen kanssa.

Mitä tähänkin tulee, niin haluan vain yksinkertaisesti vielä korostaa sitä, että Imatran Voima itse ei koskaan halunnut tällaista veronhuojennusta. Se olisi halunnut ehdottomasti käyvän kauppahinnan siitä verkosta, jonka se joutuu omistajan toiveiden mukaisesti myymään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies:
Asian käsittely keskeytetään.

4) Hallituksen esitys laeiksi elinkeinotulon verotamisesta annetun lain ja varallisuusverolain 34 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 249/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 2/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Hallituksen esitys kansaneläkelaitoksen hoitamien etuuslakien muutoksenhakua, itseoikaisua, päätöksen poistamista ja virheen korjaamista koskevien säännösten muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 7/1997 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 5/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Puuttumatta hallituksen esityksen ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön sisältöön enemmälti totean, että tässä on puututtu erääseen hyvin tärkeään asiaan. Mietintöön liittyy ponsi, jossa sanotaan: "Valiokunta edellyttää hallituksen esityksen perusteluihin viitaten, että takaisinperintätilanteessa on etuuden saajan vähimmäistoi-meentulo aina turvattava. Tämän vaatimuksen turvaamiseksi ja yhdenmukaisen käytännön luomiseksi tarvitaan Kansaneläkelaitoksen ohjeis-tusta takaisinperintätilanteiden varalle."

Tällaisia tietyllä tavalla onnettomia tilanteita on paljon, joissa tietoisesti ja tiedostamattomasti kaksi ihmistä esimerkiksi asuu yhdessä, on nosta-nut tietynlaisia yhteiskunnan maksuja, kunnes huomataan eräänä päivänä, että maksut olisi pi-tänyt yhteensovittaa. Sen jälkeen ryhdytään ta-kaisinperintätoimenpiteisiin ja käy sillä tavalla, että nämä perintätoimenpiteet ovat niin rankko-ja, että ihmisille ei kerta kaikkiaan jää enää varo-ja jokapäiväiseen leipään ja ihmiset joutuvat tus-kaiseen tilanteeseen.

Jos on valtiolta otettu vastaan ja hankittu toimeentuloon varoja, jotka eivät ole lainmu-kaisia, toki niitä on perittävä takaisin, mutta vastaanottaminen ei ole aina tahallista. Oli ta-hallista tai ei, ei ihmistä voi jättää siihen tilan-teeseen, että hän joutuu näkemään nälkää. Näin ollen toivon ja uskonkin, että myös Kan-saneläkelaitos toteuttaa kohtuuharkintaa, niin kuin tämä mietintö tältä osin tarkoittaa, eli an-taa ihmisille, jotka tällaiseen tilanteeseen ovat joutuneet, mahdollisuuden kuitenkin jotenkin päästä tämän ajan yli ja normaaliolosuhteisiin perintätoimenpiteiden osalta.

Ed. Manninen: Herra puhemies! Tämä lakiesitys on kokonaisuudessaan myönteinen ja hyvä, sillä se yhdenmukaistaa muutoksenhakua sillä tavoin, että kun aikaisemmin kaikissa 15:ssä eri lakiesityksessä on ollut omat säännöksensä muutoksenhausta, nyt ne on yhtenäistetty kaik-kien etuuksien osalta. Tämä tietysti selkeyttää ja antaa kansalaisille oikeusturvaa, koska he tällä tavalla voivat yhden pykälän tietämällä hakea vastaavaa muutosta kaikkiin Kansaneläkelai-toksen maksamiin etuuksiin.

Myönteistä on myös se, että tähän on liitetty itseoikaisumenettely sillä tavoin, että aina en-nen varsinaista valitusta asia käsitellään itseoi-kaisuna. Jos Kansaneläkelaitoksen päätöksen tehnyt viranomainen toteaa, että on tapahtunut epäoikeudenmukaisuus tai virhe, se voidaan vä-littömästi oikaista ja näin säästetään aikaa, kun ei tarvitse ryhtyä varsinaiseen valitusmenette-lyyn.

Eräs pieni tietyllä tavalla kauneusvirhe tähän tuli. Kun takaisinperinnässä oli aikaisemmin määräaikana viisi vuotta, nyt tätä jatkettiin kym-meneen vuoteen, kun samanaikaisesti eräissä muissa sosiaalialan laeissa sosiaali- ja terveysmi-nisteriö on esittänyt aiemman kymmenen vuo-den vanhenemisajan lyhentämistä viiteen vuo-teen. Mielestäni olisi ollut järkevää, että sosiaali- ja terveysministeriö päättäisi, mitä se haluaa, ha-

luaako se viittä vuotta vai kymmentä vuotta, ja noudattaisi sitten samaa menettelyä kaikkien sosiaalisten etuuksien osalta.

Osittain hallituksen esityksen ja myös valiokunnan perustelut ovat virheellisiä. Nimittäin siellä sanotaan, että "Kansaneläkelaitoksen maksamia etuuksia koskevat takaisinperintäsäännökset ehdotetaan yhtenäistettäväksi". Tämä ei kaikilta osin pidä paikkaansa. Nimittäin nykyisissä säännöksissä työttömyysturvan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen osalta on säännökset, joissa todetaan, että takaisinperinnässä on otettava huomioon, mitä ulosottolaissa säädetään, eli kaikille edunsaajille on jätettävä ulosottolain mukainen suojaosuus. Sen sijaan muissa etuuslaeissa vain todetaan, että on noudatettava kohtuullisuutta. Valiokunta on ponnella halunnut osoittaa sitä, että vähimmäistoimeentulo on turvattava ja että tarvittaisiin Kansaneläkelaitoksen ohjeistus. Tosiasia kuitenkin on, että käytännössä lopullinen päätös jää satojen Kansaneläkelaitoksen toimistojen ja tuhansien virkailijoiden tehtäväksi. On aika tavalla varmaa, että kaikkialla maassa ei noudateta samanlaista menettelyä.

Toisaalta lainsäädäntöön tuodaan myös uusi käsite. Tässä sanotaan, että "etuuden saajan vähimmäistoimeentulo on aina turvattava". Meillä ei ole lainsäädännössä sellaista vakiintunutta käsitettä, mikä tällainen vähimmäistoimeentulo on, joten se jää Kansaneläkelaitoksen harkintaan, minkä vuoksi keskustan valiokuntaedustajat lähtivät siitä, että tuo peruspäivärahan ja työmarkkinaetuuden maininta, jossa todetaan, että noudatetaan ulosottolakia ja siellä olevaa suojaosuutta, olisi ulotettu koskemaan myös kaikkia muita etuuksia, jolloin meillä olisi ollut vakiintunut käytäntö ja lainsäädäntö. Ei olisi ollut mitään epäselvää siitä, mitä menettelyä kussakin tapauksessa noudatetaan.

Erityisen hankalahan tämä tilanne on silloin, jos liikaa maksettu osuus on johtunut Kansaneläkelaitoksen virkailijan tekemästä laskuvirheestä tai muusta virheestä. Sellaistakin sattuu inhimillisessä toiminnassa, vaikka Kansaneläkelaitoksella on hyvin koulutettu ja asiansa osaava henkilökunta. Meillä on paljon sellaisia tapauksia, joissa on maksettu esimerkiksi asumistukeakin pari vuotta, minkä jälkeen on havaittu virhe ja sitten peritään sitä takaisin niin, että nämä tuensaajat joutuvat todella taloudellisesti ja sosiaalisesti vaikeaan asemaan.

Mielestämme olisi ollut hyvin yksinkertaista yhtenäistää myös tämä puoli, ja senpä vuoksi

keskustan valiokuntaedustajat esittivätkin vastalauseen, jossa me kiinnitimme tähän asiaan huomiota ja esitimme myös näiden lakiesitysten pykälien muuttamista edellä selostamaani muotoon. Emme kuitenkaan tässä kolmannessa käsittelyssä esitä tätä lakia hylättäväksi, koska muilta osin tähän liittyy kansalaisten oikeusturvan ja asioiden käsittelyn nopeuttamisen kannalta erittäin paljon myönteisiä tekijöitä, mutta toivon todella, että Kansaneläkelaitos määritellesään vähimmäistoimeentuloa voisi ottaa huomioon esimerkiksi ulosottolain määräykset, jolloin ei tarvitsisi käydä kädenväntöä siitä, minkä tasoinen minimitoimeentulo kussakin tapauksessa on turvattava.

Ed. H y s s ä l ä : Arvoisa puhemies! Kuten ed. Manninen totesi, tässä hallituksen esityksessä jätetään nyt liian paljon Kelan virkailijoiden harkintaan. Kokemuksesta tiedämme ja myös tilastojen valossa on osoitettu, että arvomaailma on niin paljon erilainen jo eri puolilla Suomea ja Kelan eri toimistoissa, että perimiskäytännöt ovat hyvin kirjavia.

Katson, että esimerkiksi eläkkeensaajan hoitotuki tai vammaistuki ovat perusturvaa, jota ei tule periä, koska silloin mennään jo hallitusmuodossa määritellylle alueelle ja saatetaan ihmiset vain aivan suotta toimeentulotukiluukulle. Näiltä osin olisimme toivoneet, että tämä olisi saanut sen muodon, jonka ed. Manninen täällä esitti.

On todella valitettavaa, että hallituksen esityksissä perusturvaa nakerretaan hyvin monilta osin, eikä tämä ole näitten ihmisten kannalta tietenkään kaikkein vähäisin.

Ed. A l a r a n t a : Herra puhemies! Edellä puhuneiden edustajien tavoin haluan vahvistaa myös oman kokemukseni ja tietämykseni perusteella sen, että näissä tilanteissa syntyy todella kohtuuttomia asioita monille Kansaneläkelaitoksen etuuksien saajille.

Hallituksen esityksen perusteluissa sivulla 7 on kerrottu esimerkinomaisesti, miten liika-maksutilanteita voi syntyä, ei vain kansalaisista riippuvista syistä vaan Kansaneläkelaitoksen virkailijan tekemistä virheistä. Kun ajatellaan sitä, että vanhenemisaika on, niin kuin ed. Manninenkin totesi, kymmenen vuotta, niin voi kertyä todella suuri lasku takaisin maksettavaksi pientä eläkettä tai muuten pieniä etuuksia saavalle kansalaiselle. Kun tiedetään, millaista arkielämä on, että se on monesti pienten tukien

varassa elävälle kädestä suuhun elämistä, ei ole sellaista kassaa ja sellaista pankkitiliä, jolta tällainen suuri takaisinperintälasku sitten voitaisiin maksaa.

Olisin myös toivonut, että ei olisi jääty pelkäämään ponnin varaan, jonka sosiaali- ja terveysvaliokunta on mietintöönsä lisännyt, vaan olisi voitu pykälää muuttamalla turvata se, että kaikille kansalaisille näissä ikävissä tilanteissa olisi taattu vähimmäistoimeentuloturva niin, ettei tällaisiin kohtuuttomiin tilanteisiin jouduta.

Kansaneläkelaitos on eduskunnan alainen laitos, joten tämä keskustelu toivottavasti viestittää terveisiä niille, jotka Kansaneläkelaitoksessa päätöksiä tekevät, niin että kansalaisten oikeusturva toteutuisi ja palvelu ja kohtelu olisivat tasarvoisia eri puolilla maata.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Hallituksen esitys laiksi työeläkevakuutusyhtiöistä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 255/1996 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 6/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 6. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Manninen: Herra puhemies! Koska ensimmäisessä käsittelyssä käytiin jo puheenvuoron, niin totean yleiskeskustelussa vain, että pidämme todella valitettavana, että kokoomus petti lain käsittelyn yhteydessä pienyrittäjät eikä ollut valmis siihen, että olisi selkeällä valiokunnan tulkinnalla turvattu se, että myös pk-yritykset saavat edustuksensa työeläkevakuutusyhtiöiden hallintoneuvostoihin ja hallituksiin.

Tämä olisi ollut välttämätöntä, sillä eräissä työeläkeyhtiöissä pienyrittäjien maksama osuus

on jopa 80 prosenttia kaikista varoista. Sen vuoksi olisi luullut, että kokoomuskin, joka ainakin väittää olevansa myös pienyrittäjien asialla, olisi sen osoittanut käytännössä eikä pelkurimaisesti mennyt ja joutunut kolmikan vangiksi.

Tähän liittyi myös toimitusjohtaja- ja sijoitus-päätösten valmistelua koskeva pykälämuutosesitys keskustan vastalauseessa. Tulen asianomaisten pykälien osalta yksityiskohtaisessa käsittelyssä esittämään vastalauseemme mukaiset muutokset.

Ed. Hysäli: Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä kuin ed. Manninen ja kannatan hänen näkemystään, ja myöhemmin todellakin teemme vielä nämä muutosesitykset muun muassa siitä, että Suomen Yrittäjät olisi pitänyt ottaa mukaan lain tarkoittamana työnantajia edustavana keskusjärjestönä. Tämä on erittäin suuri puute hallituksen esityksessä.

Myöskään Ahvenanmaan erityisongelma ei tullut riittävästi kyllä vielä tässä käsittelyssä ratkaistuksi. Ahvenanmaata koskevan lainsäädännön mukaanhan vain henkilöt, joilla on kotipaikka Ahvenanmaalla, voivat olla mukana ahvenanmaalaisen työeläkeyhtiön hallinnossa. Tästä vaatimuksesta voidaan myöntää poikkeuksia hakemuksesta, mutta enintään yhdelle kolmasosalle jäsenistä. Ahvenanmaata koskevan erityislainsäädännön ja lakiehdotuksen hallintoelinten jäseniä koskevien vaatimusten ristiriita olisi vielä ollut selvitettävä.

Mitä tulee toimitusjohtajan asemaan, olen samaa mieltä kuin ed. Manninen siinä, että myös tässä keskustan vastalauseessa esittämä kanta olisi tullut ottaa valiokunnan lopulliseksi kannaksi.

Ed. Viljamaa: Arvoisa puhemies! Pidän hyvin arvokkaana, että valiokunta sai yksimielisen ponnin asiasta, joka koskee pienyritysten edustusta. Minusta tämä on selvää suomen kielistä. Tuntuu siltä, että nyt kokoomus ja keskusta käyvät kisaa siitä, kuka eniten syleilee Suomen pienyrittäjiä, koska luulisin, että tällä ponnella on paljon suurempi signaali vaikutus siihen, että asiat etenevät tässä yhteiskunnassa ja pienyrittäjien ääni kuuluu riittävällä tavalla.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

7) Hallituksen esitys laiksi Kuntien takauskeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys 245/1996 vp

Hallintovaliokunnan mietintö 2/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. Väistö: Herra puhemies! Kuntien takauskeskusta koskeva laki on varsin uusi. Sehän käsiteltiin viime vuoden kevätistuntokaudella täällä eduskunnassa ja vahvistettiin kesäkuun lopussa. Lain tarkoituksena on turvata kuntien yhteinen varainhankinta ja kehittää myös sitä. Kuntien takauskeskuksen jäsenyhteisöinä ovat kunnat. Kuntakenttä on mukana varsin kattavasti. Ulkopuolelle jättäytyi vain 15 kuntaa, joiden yhteinen asukasmäärä on vajaat 60 000.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan käsittelyssä Kuntien takauskeskusta koskeva laki oli lausunnolla myös talousvaliokunnassa, niin kuin myös käsittelyssä oleva hallituksen esitys, jolla nyt muutetaan Takauskeskusta koskevaa lakia. Talousvaliokunta totesi viime vuoden valtiopäivillä antamassaan lausunnossa, että takaus voitaisiin myöntää vain varainhankinnalle, joka on tarkoitettu välitettäväksi edelleen kunnille, kuntayhtymille tai sellaisille yhteisöille, joilla on kunnan takaus tai valtion täytetakausta.

Hallintovaliokunnan mietinnössä 11/96 Takauskeskuksen toiminta rajoitettiin kuntien toimintaan. Hallintovaliokunta totesi kuitenkin: "Jos osoittautuu saatavan kokemuksen perusteella taikka muutoin tarpeelliseksi laajentaa kuntien varsinaisen yhteisen varainhankinnan takaamisen ohella takausjärjestelmää myös yleishyödyllisille yhteisöille asuntotuotannon rahoituksen takaustoimintaan, tulee tarpeelliset säädoskehdotukset valmistella asianmukaisesti tältä osin ennen lakiehdotuksen antamista eduskunnalle." Tämän siis hallintovaliokunta totesi mietinnössään, ja oikeastaan nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys on juuri hallintovaliokunnan tarkoittama uusi säädoskehdotus.

Kunnan tehtäviinhän on perinteisesti kuulunut myös sosiaalisesta asuntotuotannosta huolehtiminen. Sittenkin kunnat ovat toteuttaneet ja toteuttamassa sellaista työnjakoa, jossa asuntojen tuottamisesta on sovittu yhteistyössä asun-

totuotantoa harjoittavien yhteisöjen kanssa. On syntynyt sellainen työnjako, että kunta osoittaa rakennustontit. Yleishyödylliset yhteisöt puolestaan rakennuttavat asunnot kunnan tarpeiden mukaisesti ja myös omistavat sekä hallinnoivat näitä kiinteistöjä ja asunto-osakeyhtiöitä. Useissa tapauksissa kunta puolestaan valitsee asukkaat näihin asuntoihin.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta saatuaan talousvaliokunnan yksimielisen lausunnon päätyi yksimielisesti hyväksymään tämän hallituksen esityksen, jonka tarkoituksena siis on laajentaa Kuntien takauskeskuksen toimintaa koskemaan sosiaalisin perustein tapahtuvaa asuntotuotantoa.

Keskustelussa tietenkin vähän pohdimme, missä vaiheessa on hallintovaliokunnan tarkoittama tarve saadun kokemuksen perusteella ilmennyt, kun laki on näin uusi. Se tietysti synnytti vähän keskustelua, ollaanko liian nopeassa aikataulussa lakia nyt muuttamassa. Lopulta päädyimme siihen, että tämä lakiesitys, joka siis laajentaa nyt Kuntien Asuntoluotto Oy:n mahdollisuutta myöntää rahoitusta paitsi YH-Asunnot Oy:lle myös Keskus-Sato Oy:lle ja VVO-yhtymälle, on tässä vaiheessa tarpeellinen ja kannatettava.

Selvyyden vuoksi valiokunta halusi täsmentää, mitä tarkoitetaan yhteisön yleishyödyllisyydellä, todeten, että lakiehdotuksen 1 §:n 3 momentin sanamuoto "yhteisön sosiaalisin perustein tapahtuvaa toimintaa" koskeva asia tarkoittaa siis tässä samaa kuin "yleishyödyllinen", joka on enemminkin yleiskielinen ja sana "sosiaalinen" puolestaan on oikeudellisesti täsmällisempi ilmaisu.

Täydennyksenä hallintovaliokunta vielä totesi mietinnössään, että lakiehdotuksen soveltamiseen liittyvät kiinteästi valtion tukemaa asuntorahoitusta koskevat säädökset kokonaisuudessaan. Näissä laeissahan käytetään sanamuotoa "sosiaalisin perustein harjoitettavalle yhteisölle", kun kuvataan yhteisöä, joka voi saada valtion tukemaa rahoitusta.

Ed. Karpio: Arvoisa puhemies! Niin kuin hallintovaliokunnan puheenjohtaja ed. Väistö äsken totesi, laki Kuntien takauskeskuksesta tuli voimaan vajaa vuosi sitten, 1.7.1996, joten nyt jo vajaan vuoden jälkeen me joudumme sitä korjaamaan. Esityshän merkitsee käytännössä sitä, että muutkin yleishyödylliset yhteisöt YH-Asunnot Oy:n lisäksi voisivat saada Kuntien Asuntoluotto Oy:ltä lainaa. Käytännössä tämä tarkoittaa,

niin kuin äsken todettiin, Keskus-Sato Oy:tä ja VVO-yhtymää. On varsin perusteltua, että nämä kolme yleishyödyllistä rakennuttajaa ovat yhdenvertaisessa asemassa, varsinkin kun kunnat itse voivat määrätä ja päättää rakentamiskoh-teistaan ja siitä, kuinka ne toteutetaan. Kuntien Asuntoluotto Oy:nhän omistavat Suomen valtio, suurin osa kunnista sekä kuntayhtymät, minkä lisäksi kolme edellä mainittua yleishyödyllistä yhteisöä ovat myös siinä mukana pääomasijoituksin.

Valiokuntakäsittelyn aikana lähinnä Pankkiyhdistyksen ja Kilpailuviraston taholta esitettiin kritiikkiä tätä järjestelyä kohtaan. Ennen kaikkea Pankkiyhdistyksen kritiikin ymmärtää, kun siinä katsotaan, että Kuntien Asuntoluotto saa paremman aseman kuin heillä on.

Lopuksi totean, arvoisa puhemies, kun esitetiin edelleen epäilyjä siitä, että nyt tulisi myös muita yleishyödyllistä asuntotuotantoa harjoittavia yrittäjiä, niiden lukumäärä lisääntyisi ja siitä saattaisi aiheutua kunnille riskiä, että en näe tällaista riskiä todelliseksi, koska viime kädessä rakennuttajaorganisaatiot ovat valtion nimeämiä yleishyödyllisiä yhteisöjä, joiden toimialaan kuuluu asuntojen rakentaminen kuntien toimeksiannosta, joten valvonta kyllä on varmasti järjestetty.

Ed. Manninen: Herra puhemies! Kun Kuntien takauskeskuksesta annettua lakia käsiteltiin ensimmäisen kerran toista vuotta sitten tässä salissa, puolustin vahvasti lakiesityksen hyväksymistä. Olen valmis myös hyväksymään nyt esitetyn muutoksen, mutta hyvin kriittisin äänenpainoin, ja haluan eduskunnan pöytäkirjaan merkittäväksi — sen vuoksi puheenvuoron käytän — niitä näkökohtia, joita minulle on tullut mieleen tämän muutoksen käsittelyn yhteydessä.

Ensinnäkin on syytä todeta, että Kuntien takauskeskus on pakkoyhteisö. Ne kunnat, jotka ovat siihen liittyneet, eivät voi erota. Silloin, kun kunnat ovat liittymispäätöksen tehneet, niillä on ollut tieto ja käsitys siitä, että takauksen piirissä olevan varainhankinnan käyttötarkoitus koskee vain kuntia. Nyt lainsäädäntöä muutetaan ilman, että näille pakkojäsenille annetaan oikeutta uudelleen harkita jäsenyyttä. Tietysti juridisesti olisi hyvin ongelmallista ja myös, voi sanoa, luotokelpoisuuden kannalta hyvin hankalaa ryhtyä tällaiseen järjestelyyn kesken lain voimassaoloa. Mutta kuitenkin pidän periaatteellisesti arveluttavana tällaista menettelyä.

Toinen asia, joka on myös kyseenalainen, liit-

tty yleishyödyllisyyteen, eikä ole aivan sillä tavoin kuin ed. Karpio totesi.

Ensinnäkin Kuntien Asuntoluotto Oy:n kansa valtiolla ei ole mitään tekemistä, vaan se on kuntien, kuntien keskusjärjestöjen ja Keskus-Sato Oy:n, VVO:n ja YH-Asunnot Oy:n omistama yhteisö. Siinä tämä ongelma onkin osittain. Nimittäin kun puhutaan yleishyödyllisistä yhteisöistä, meillä kaikki sellaiset yhteisöt, jotka ovat kuntien ja tässä mainittujen ulkopuolella ja joille on myönnetty asuntolainaa, ovat asuntotuotantolain tarkoittamia yleishyödyllisiä yhteisöjä, myös Tarveasunnot Oy ja myös ne vanhainkoti-yhdistykset ympäri maata, jotka ovat saaneet valtiolta asuntolainaa.

Se, että tässä mainitaan ainoastaan nämä kolme valtakunnallista yhteisöä, johtuu siitä yksinkertaisesta syystä, että Kuntien Asuntoluotto Oy myöntää lainoja vain niille yhteisöille, jotka ovat sen jäseniä. Mutta sinä päivänä, kun Tarveasunnot tai mikä muu tahansa asuntolainaa saaneista yhteisöistä sijoittaa pääomaa Kuntien Asuntoluotto Oy:hyn, ne astuvat lain soveltamisen piiriin. Eli todellisuudessa yleishyödyllisyyttä ei enää määrittele valtio, vaan Kuntien Asuntoluotto Oy ja sen omistajat päättävät, ketä ne ottavat osakkaaksi tähän yhtiöön. Eli yleishyödyllisyyden määrittely siirtyy tietyllä tavalla valtion kontrollin ulottumattomiin. Tältä osin myös voi pitää hiukan erikoisena tätä asetelmaa.

Kolmas tekijä, joka liittyy Keskus-Sato Oy:hyn ja VVO:hon, on myös sellainen, että se panee hiukan arvelemaan. Nimittäin julkisuudessa on esiintynyt tietoja, että Keskus-Sato Oy ja VVO olisivat mahdollisesti listautumassa pörssiin. Jos näin käy, syntyy kokonaan uusi tilanne. Ei kai sellaista voitane pitää yleishyödyllisenä yhteisönä, joka pörssimarkkinoilla esiintyy.

Mitä tulee siihen, että kunnat ovat myyneet sosiaalista asuntotuotantoaan näille yhtiöille, se on tietysti jokaisen kunnan itsehallinnollinen asia, mutta mielestäni siihenkin nähden voi esittää muunkinlaisia näkökohtia. Mielestäni sosiaalisesta asuntotuotannosta huolehtiminen on yksi kunnan perustehtäviä. Kun kunnat myyvät, ilmeisesti rahapulassaan tai muuten tarkoituksenmukaisuussyistä, mutta saavat siinä yhteydessä rahaa, niin on muistettava, että eivät ostajayhtiöt mitään hyväntekijöitä ole. Ne kyllä perivät sen voiton tai hyödyn, minkä kunta saa myynnistä, niiltä asukkailta, jotka tulevaisuudessa tulevat asumaan näissä taloissa.

Ajatusketjua edelleen jatkaen aravavuokra-asuntoja vapautuu sääntelyn piiristä lähivuosi-

na, osa on jo auttamattomasti vapautunut. Ellei lainsäädäntöä muuteta, vapautuu ilmeisesti kymmeniätuhansia ja on tietysti vaarana, että näillä kuntienkin myymillä asunnoilla ryhdyttäisiin tekemään bisnestä, joka merkitsisi sitä, että asunnot mahdollisesti poistuisivat vuokra-asuntotuotannosta tai muuta vastaavaa.

Kaiken kaikkiaan tähän muutokseen sisältyy monia mielestäni hankalia kysymyksiä. Mutta kun tähän ratkaisuun kokonaisuudessaan on päädytty, olen omalta osaltani valmis tämän lakiesityksen muutoksen hyväksymään hallintovaliokunnan esittämässä muodossa.

Ed. Tiuri merkitään läsnä olevaksi.

Ed. H ä m ä l ä i n e n : Arvoisa puhemies! Kuntien takauskeskusta koskevan lainsäädännön valmistelu on oikeastaan hyvä esimerkki siitä, kuinka vaikeaa lainsäädännön valmistelu tällä hetkellä voi olla. Useinkin toimintapiiri ulottuu yli olemassa olevien hallinnon rajojen ja valmistelun vaatima asiantuntemus on koottava hyvin useinkin hallinnonalan piiristä.

Tässä tapauksessa Kuntien takauskeskusta koskeva laki alun alkaenkin valmisteltiin sisäministeriössä, joka on kunta-alan asiantuntija. Mutta Takauskeskusta koskeva lainsäädäntö tietysti on rakenteeltaan sellainen, että sen taas täytyisi täyttää sellaiset edellytykset kuin rahamarkkinoilla lainsäädännöltä edellytetään, ja siihen sisäministeriössä tietysti on vähemmän kokemusta. Sen lisäksi, kuten on huomattu, asiaan liittyy myös asuntotuotantoa koskevat seikat.

Näin ollen ensimmäinen lakiesitys, joka tänne tuli, oli ilmeisesti kuitenkin sillä tavalla kapea-alaisesti valmisteltu, että uusintakierros on ollut tarpeellinen. Alkuperäisestä esityksestä puuttui Takauskeskuksen toimialarajaus, tai se oli esitetty niin puutteellisesti, että laissa esiintyvän säännösten puitteissa Kuntien takauskeskus olisi voinut hyvin laajaltikin toimia. Talousvaliokunta silloin kiinnitti huomiota siihen, että on kohtuullista, että toimiala selkeästi myös lainsäädännössä rajataan siihen tarkoitukseen, joka sillä on kaikessa valmistelussa ollut.

Minun mielestäni on ollut hyvin kiistatonta se, että valmistelussa on alun alkaenkin tarkoitettu sitä, että Kuntien takauskeskus voi tukea rahainhankintaa, joka tulee kuntien käyttöön, kunta-yhteisöjen käyttöön ja yleishyödylliseen asuntotuotantoon. Se on ollut aivan kiistatonta. Sitä

osoittaa myös se, että nämä yleishyödyllistä asuntotuotantoa harjoittavat yhteisöt ovat sijoittaneet pääomia Kuntien Asuntoluotto Oy:hyn, joka tulee taas tätä asuntotuotannon tarvitsemaa rahoitusta hankkimaan ja sitä varten saamaan Kuntien takauskeskukselta takauksia. Samoin talousvaliokunnan alun perin ehdottama rajauspykälä oli saman sisältöinen kuin Takauskeskuksen valmistelua koskevissa asiakirjoissa nähtävillä. Se oli alun perin tarkoitus sisällyttää vain heidän omiin sisäisiin säännöstöihinsä. Pidimme tarkoituksenmukaisena, että se tulee ulos kirjattua myös lainsäädännössä.

Hallintovaliokunta kevään viimeisissä kiireisissä kuitenkin päätyi hieman kapea-alaisempaan rajaukseen, kuin mitä talousvaliokunta oli esittänyt. Sen seurauksena syntyi se tilanne, johon hallintovaliokuntakin ihan asiallisesti kiinnitti silloin huomiota, että jos ongelmia tulee, palataan jne. Ongelmana oli se, että siinä muodossa, kuin eduskunta aikoo näin tämän lain hyväksyä, yleishyödyllisistä rakennuttajista ainoastaan YH-Rakennuttajat olisivat voineet saada hyödyn kuntatakauksista ja VVO ja Sato olivat jäämässä ulkopuolelle siitä huolimatta, että ne olivat olleet hyvin voimakkaasti myös pääomapankoksilla valmistelussa mukana.

Talousvaliokunta on, kun se on saanut lausua myös uudesta esityksestä, jolla Takauskeskusta koskevaa lainsäädäntöä täydennetään, myös seurannut sitä, miten rahan hinta on kehittynyt, kun Kuntarahoitus ja Kuntien takauskeskus ovat nyt olleet markkinoilla. Meidän saamiemme tietojen mukaan kokemukset ovat olleet myönteisiä. On syntynyt nimenomaan kilpailua rahamarkkinoilla. Meidän hyvin keskittyneen pankkitoimintamme lisäksi nyt kuntien omat rahoitusyhteisöt ovat järjestämässä rahoitusta julkisille yhteisöille, kunnille, ja rahan hinnassa tämä edullinen toiminta on myös tullut aivan selvästi näkyviin. Näin talousvaliokunnalle on asiat kerrottu.

Pankkiyhdistys on myös talousvaliokunnassa käydessään arvostellut näitä järjestelyjä, mutta heidän arvostelunsa ei nyt niinkään koskenut esillä olevaa lakimuutosta, vaan heidän arvostelunsaahan on koskenut koko kuntien oman rahoitustoiminnan järjestämistä. He tietysti mieluummin itse hoitaisivat kuntien rahoitustoiminnan kuin antaisivat kuntien etsiä mahdollisesti edullisempia kanavia. Tämä on se asia, josta Pankkiyhdistys on ollut näreissään. Minun mielestäni tässä on kuitenkin monipuolistettu rahoituslähteitä ja sillä tavoin pidetty

huolta siitä, että kuntalaiset saavat sitä kautta myös etuja.

En oikein ymmärtänyt ed. Mannisen puheenvuoron kaikkea arvostelua. Ainakin se meni paljon ulommas kuin tämän lakiesityksen puitteissa voi päätellä. Riippumatta siitä, mitä tälle esitykselle tapahtuu, ajankohtaista on tietysti pitää huolta siitä, että vuokra-asunnot säilyvät vuokra-asuntoina. Niin kuin olemme kuulleet, näitä järjestelyjä ollaan parhaillaan myös hallituksessa hakemassa ja yrittämässä selvittää niitä toimenpiteitä, joilla voidaan taata se, että toisaalta ne, jotka haluavat, voivat määräjän kuluessa saada pääomapanoksensa irrotettua arava-asunnosta, mutta voidaan taata, että asunto säilyy edelleen vuokra-asumisen käytössä. Mutta tällä esityksellä ei näihin asioihin ole mitään vaikutusta.

Sen sijaan, mitä tulee huoleen siitä, millä tavalla erotellaan, mikä on yleishyödyllinen rakennuttaja tai sosiaalinen rakennuttaja, hallintovaliokunnan puheenjohtaja aivan oikein sanoi, että tähän taas määritellään ei myöskään tällä lailla vaan valtiovarainministeriön puolella, joka näitä rahoituspäätöksiä tekee, ja yleishyödyllistä asuntotuotantoa ja rakennuttamista koskevassa lainsäädännössä. Ne päätökset ovat irrallaan tästä lainsäädännöstä. Minä olen ymmärtänyt, että tällä hetkellä nimenomaan tämänkin keskustelun yhteydessä esille tuodut tahot — YH-Rakennuttajat, VVO ja Sato — ovat niitä yleishyödyllisiä yhteisöjä, jotka esimerkiksi rakennuttamiseensa saavat valtion täytetakuksen. Nimenomaan valtion täytetakuksen saaminen on se, millä määritellään nyt myös kunnallisen puolen takauksen saaminen näille rakennuttajayhteisöille.

Mitään epäselvää tässä ei pitäisi olla, ja tämä on tarpeellinen korjaus, joka on syntynyt sen jälkeen, kun alun alkaen asiaa oli hiukan liian kapea-alaisesti valmisteltu. Mutta hyvässä yhteisymmärryksessähän eduskunta totesi viime keväänä juuri oikein, että asioihin palataan, jos aihetta ilmaantuu. Nyt on se hetki, kun on palattu, ja hallintovaliokunnan mietintöön hyvin mielelläni yhdyin.

Ed. Väistö: Arvoisa puhemies! Ed. Manninen toi esille niitä kriittisiä näkemyksiä, joita lakiehdotuksen käsittelyssä hallintovaliokunnassa oli. Ed. Manninen totesi, että nykyinen Kuntien Asuntoluotto Oy:n luotonantopolitiikka pitää sisällään hänen mainitsemansa kolme yhtiotä. Hallintovaliokunta on mietinnössään todennut, että nyt käsittelyssä oleva lainsäädän-

tö sisällään mahdollistaa myös sen, että yleishyödyllisten rakennuttajien piiri voi tulevaisuudessa laajentua. Tämänkin ed. Manninen toi esille toteamalla, että nyt luottoja on myönnetty niille yhteisöille, joilla on pääomasijoitus Kuntien Asuntoluotto Oy:ssä, joka perustettiin vuonna 93.

Kaikkienensa minusta on tärkeää, että nyt seurataan tämän lain toimivuutta ja sitä, että tässä ei synny mitään niitä ongelmia, joihin ed. Manninen täällä viittasi. Uskon, että hän yhtenä asiasta hyvin tuntevana myös luottamustehtäviensä kautta Kuntaliitossa tätä asiaa tulee seuramaan.

Ed. Manninen: Herra puhemies! Lyhyesti, kun ed. Hämäläinen totesi, että tämä ei millään tavalla liity asuntojen siirtymiseen: Tämä mielestäni liittyy sillä tavalla, että kun me laajennamme takausoikeutta, kunnat entistä helpommin myyvät asuntoja ja siirtävät vastuunsa sosiaalisesta asuntotuotannosta VVO:lle ja Keskus-Sato Oy:lle. Tietyllä tavalla tämä legitimoi ja edesauttaa kuntia toimimaan tähän suuntaan. Näin ollen se välillisesti vaikuttaa tähän suuntaan.

On tietysti arvostuskysymys, onko se hyvä vai huono asia. Saattaa olla monessa tapauksessa hyväkin, mutta arvomaailmassani olen lähtenyt siitä, että kunnalla on kuitenkin keskeinen vastuu ja kunta voi huolehtia sosiaalisesta asuntotuotannosta, ilman että sillä on mitään riskejä, niin kuin joskus annetaan ymmärtää, taikka ainakaan suurempia riskejä kuin yleishyödyllisillä yhteisöillä. Saattaa käydä, niin kuin sanoin, että yleishyödyllinen yhteisö myy asunnot eikä kunnalla ole mitään sanomista siihen asiaan ja käy niin, että todellinen kunnan ohjausvalta ja vastuu sosiaalisesta tuotannosta häviääkin yhtäkkiä.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! ”Yleishyödylliset” rakennuttajayhteisöt, kuten Keskus-Sato, VVO, YH-Rakennuttajat — ja pistetään vielä Tarveasunnot siihen, niin ketju on kiinni — ovat tietynlaisia syöpäläisiä rakentamisen ketjussa, jotka tekemättä monta kertaa asialle paljon mitään kiskovat siitä oman prosenttiosuutensa ja kasvattavat rakentamisen kustannuksia. Alun perinhän nämä yhteisöt on perustettu keräämään ja jakamaan poliittisille puolueille rahoja. Jokaisella isolla poliittisella puolueella oli oma pesämunansa, jonka puheille aina mentiin, kun tarvittiin rahaa. Tällaistaahan se on yhteiskunnassa.

Minä ajattelin, että saan asiaan viimeisen puheenvuoron ikään kuin niitiksi, mutta näin ei taida käydäkään.

Näin näen asian. Ilman näitä rakentaminen sujui aivan hyvin. Näillä ei ole mitään muuta merkitystä kuin olla siinä välissä tietynlaisina loisin. Kovaa tekstiä, mutta näin se vain on elämäkokemuksen perusteella, kun on kymmeniä vuosia näitä hommia katsellut.

Ed. H ä m ä l ä i n e n : Arvoisa puhemies! Sen verran haluan jatkaa vielä keskustelua, että kunnat kuitenkin tarvitsevat kyseisiä rakennuttajayhteisöjä. Monilla kunnilla ei enää ole itsellään rakennuttajaorganisaatioita, ei sen paremmin rakentajia kuin rakennuttajiaakaan. Mitä pienemmästä kunnasta on kysymys, sen varmemmin se tarvitsee sitä asiantuntemusta, jota taas toisaalta näillä rakennuttajayhteisöillä on.

Sen vuoksi tietenkin toivoisi, että kunnat myös käyttävät omaa harkintaansa siinä, suostuvatko ne edelleenkin hallinnoimaan niitä rakennuttamisen tuotteita, jotka kunnille on tuotettu. Siinä mielessä mielelläni yhdyin ed. Mannisen arvioon, että minäkin mielelläni näkisin, että kunnat voisivat asunnot säilyttää hallussaan ja sitä kautta omassa demokraattisessa päätöksenteossään myös määrätä niiden tulevaisuudesta, ja pahoittelen, jos se toiminta yleistyy, että kunnat ovat itse luopumassa näistä yhtiöistä. Mutta tämäkään laki ei kuntia siihen pakota, siitä me olemme myös varmaan yhtä mieltä. Toivoa sopii, että kunnat nyt kuitenkin entistä vastuullisemmin myös tulevaisuutta ajatellen tuntisivat vastuunsa siitä, että säilyttäisivät vuosikymmenten työllä rakennetut vuokra-asunnot hallussaan.

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa puhemies! Minä olen ymmärtänyt kuullut puheenvuorot sillä tavalla, että itse asiassa kaikki puheenvuoron käyttäneet kansanedustajat ovat olleet erällä tavalla huolissaan siitä, mikä on kuntien rooli jatkossa, kuinka saadaan vuokra-asunnot pysymään vuokra-asuntoina ja sillä tavalla, että ne eivät ole myöskään keinottelun kohteina. Eihän paljon tarvitse valppaana yhteiskunnassa olla, kun näkee, että niitä tahoja löytyy, jotka näkevät miljardit silmiensä edessä kiiltämässä ja yrittävät niihin kyntensä iskeä.

Sillä tavalla minusta on erittäin paikallaan ollut, että hallintovaliokunta on syvällisesti paneutunut asiaan ja erikoisesti tähän yleishyödy-

lisyysnäkökohtaan tässä yhteydessä ja pystynyt pitkällisen ja perusteellisen työn jälkeen määrittämään sen, mistä tässä loppujen lopuksi on kysymys. Minä toivon hartaasti, että ne, jotka opportunistisesti mietintöjä lukevat ja tulevaisuutta ajattelevat, lukevat hallintovaliokunnan mietinnön sen osan, jossa niitataan yleishyödyllisyys sosiaaliseen asuntotuotantoon. Olisin todella mielelläni nähnyt, että kunnat olisivat tämän homman hoitaneet puhtaasti kunnallisena hommana.

Ed. Hämäläisen äskeiseen puheenvuoroon viitaten totean, että aina, kun annetaan toinen mahdollisuus, se on niin helppo vaihtoehto: saa kuormaa harteiltaan pois. Tässä suhteessa myös sisäministeriö on nyt paljon vartija.

Ed. V i l j a m a a : Arvoisa puhemies! Luulenpa, että vuokralaiset ovat asiassa ihan parhaita asiantuntijoita. Sellaista ilmaa on omassa kotikaupungissani ja olen havainnut muissakin isommissa kaupungeissa, että vuokralaisia pelottaa, jos sosiaalinen asuntotuotanto siirtyy pois kunnalta. On tiedossa, että vuokrat nousevat ja monia muita asioita tapahtuu. Siinä mielessä tietenkin kuntien järkevät ratkaisut edelleen ovat ihan ensiarvoisia, jotta ei mennä helppoihiin ratkaisuihin päästä pois jostakin sosiaalisesta velvoitteesta. Kuulinpa, että esimerkiksi Helsingin kaupunki oli myynyt tuotantoaan sillä perusteella, että ei tarvitse sosiaalisesti niin yksipuolista asukasjoukkoa valita, kun VVO hoitaa asiat, jolloin näen uhkana tämän, vaikka hyväkin asia on tietenkin takausta laajentaa. Kysyisin: Eikö kuitenkin olisi ollut tarpeen, että olisi yleishyödyllisyyden kriteeriksi tuotu esimerkiksi se, että sellainen yhtiö ei ole pörssissä?

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Hallituksen esitys laiksi yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 11/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 3/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. Väistö: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys laiksi yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain muuttamisesta koskee eräitä henkilöstön edustajien tiedonsaanti- ja vuorovaikutusmahdollisuuksia. Lakiehdotus selkeyttää neuvottelumenettelyä ja lyhentää yhteistoimintamenettelyn neuvotteluajoja. Henkilöstöä vähennettäessä tiedonantovelvollisuus, neuvotteluesitys ja neuvottelutavoitteen sisältöä koskeva sääntely tulevat myös tarkennettua tässä. Tarkoituksena on luetella ne asiat, joista on tiedotettava ja neuvoteltava yhteistoimintamenettelyssä.

Yhteistoiminta-asioiden piiriin ehdotetaan liittäväksi myös maininnat työsuojelun toiminta-ohjeista sekä sukupuolten tasa-arvon toteuttamisesta työpaikoilla, siitä miten tasa-arvoa työyhteisöissä joudutetaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on käsitelty yksimielisenä hallintovaliokunnassa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran toimintakertomus vuodelta 1996

Lähetekeskustelu
Kertomus 2/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Karjalainen: Arvoisa puhemies! Toimintakertomuksenkin mukaan: ”Juhlarahaston tavoitteena on edistää Suomen vakaata ja tasapainoista kehitystä, talouden määrällistä ja laadullista kasvua sekä kansainvälistä kilpailukykyä ja yhteistyötä. Tämän mukaisesti rahasto toimii tutkimus- ja koulutushankkeiden käynnistäjänä ja rahoittajana sekä edistää yritystoimintaa eri tavoilla muun muassa myöntämällä niin oman kuin vieraan pääoman ehtoista rahoitusta yrityksille.”

Kun tämän täältä lukee ja kun toisaalta lukee, että tuo rahasto on tuottanut ylijäämää 216 miljoonaa reilusti ja edellisiltäkin vuosilta ylijäämää

on kertynyt ja lisäksi valtion budjetin kautta on lisätty 20 miljoonalla markalla peruspääomaa, tulee mieleen kysymys: Onko niin, kun kuitenkin me käsitämme täällä, että juuri tällaiseen rahoitustoimintaan on tarpeita, että näitä kohteita ei ole Sitran tietoon tullut? Onko myöntämiskynsen liian korkea?

Sen jälkeen herää toinen kysymys luettua päivän lehtiä, joiden mukaan muun muassa valtion-yhtiöistä kertyviä rahoja, joita suunniteltiin sijoitettavaksi tutkimukseen ja kehitykseen, kerrotaan nyt yhä suuremmassa määrin pantavan valtion velan hoitoon: Onko meillä pantu liian suuria toiveita yhteiskunnassa t&k-toimintaan? Sitähän on meistä jokainen pitänyt edistyksellisimpänä tapana tukea elinkeinoelämää ja alueitakin. Muun muassa tällä perusteella on aineellisempia investointeja ja infrastruktuuri-investointeja työnnetty taka-alalle. Minusta tämä kysymys herää ja on ehkä syytä asiaa puntaroida, jos kohteita t&k-rahoitustoiminnalle ei riitä muun muassa aluepoliittisista syistä.

Ed. Härmäläinen: Arvoisa puhemies! Olen Sitran hallintoneuvoston jäsen ja talousvaliokunnassa olen tietysti jäävi tätä käsittelemään, mutta täällä istuntosalissa varmaan voin osallistua keskusteluun, kun en huomaa nyt muiden pyytäneen puheenvuoroa ja tässä selvästi osoitettiin kysymys kuitenkin.

On tavattoman onnellista, että Sitran tilinpäätös on näin hyvä, kuin sen tässä kuvattiin olevan. Tilikauden ylijäämä on poikkeuksellisen suuri, ja se johtuu tietysti myös poikkeuksellisista oloista. Tämä pääosin johtuu siitä, että osake- ja korkomarkkinat ovat olleet erittäin edulliset ja myös Sitra on saanut erittäin hyvän tuloksen sekä sijoitustoiminnasta että rahoitustoiminnasta. Näillä varoilla tietenkin voidaan turvata sitä rahoitusta, jota tarvitaan myös tulevina vuosina.

Sitralla on aivan erityiset vaatimukset muun muassa sen peruspääoman sijoittamisessa, jonka se on saanut. Sillä nimenomaan pitää sitten tätä toimintaa turvata. Ne valtion vuosittaiset panostukset, joita esimerkiksi budjetin kautta tulee, viimeksi 20 miljoonaa, niin kuin ed. Karjalainen mainitsi, ovat tavattoman pieniä rahoittamaan sitä toimintaa. Sen vuoksi on ollut suuri onni, että Sitra on toisaalta onnistunut tekemään hyviä sijoituspäätöksiä ja ylipäänsä korko- ja osake-markkinat ovat olleet sen näköiset, että Sitra on saanut myös niistä hyvän tuloksen.

Kohteita ja rahoitustarpeitahan toki on. Näistä asiakirjoista ilmenee myös se, että Sitrankin

panostukset esimerkiksi kasvuyritysten rahoitukseen ovat viime vuonna kasvaneet varsin tuntavasti.

Ed. Manninen : Herra puhemies! Mielestäni ed. Karjalainen kiinnitti oleelliseen ja tärkeään asiaan huomiota. Tämä tutkimus- ja tuotekehitysrahoitus, niin kuin aluepoliittisessa keskustelussa todettiin, on hyvin mittavaa. Se on sinänsä oikein, näin pitää tehdäkin, mutta sitä ei saa lukea aluepoliittiseksi rahoitukseksi, niin kuin hyvin usein hallitus esimerkiksi antaa ymmärtää ja perustelee sillä, että meidän harjoittamamme aluepolitiikkaa.

Tutkimus- ja tuotekehitysrahoitus ei ole millään tavalla aluepolitiikkaa. Sille on täysin samat kriteerit kaikkialla maassa, ja nuo kriteerit ovat vielä aika korkeita. Muun muassa valtionyhtiöiden myynnistä saaduille varoille on asetettu niin kovia tuottovaatimuksia, että parhaiden huippuyritysten ohella ei kyllä muulla maassa ole mahdollisuus saada tällaisia sijoituksia. Sen vuoksi pitäisikin olla erillisiä maakunnallisia tai läänikohtaisia siemenrahastoja, jotka kehittelisivät tällaisia korkean teknologian tuotteita, innovaatioita ja ideoita sille tasolle, että niille voidaan myöntää Sitran tai muun vastaavan tuotekehitysrahaa, jota tätä kautta päästäisiin hyödyntämään myös alueilla.

Tämä on asia, johon meidän kaikkien pitäisi kiinnittää vakavaa huomiota eikä väittää, että tämä t&k-raha on aluepoliittista rahaa, kun se ei sitä käytännössä eikä todellisuudessa ole. Noin puolet siitä myönnetään Uudellemaalle, ja se on hyvä tietysti koko Suomen ja kansantalouden kannalta.

Ed. Väistö : Arvoisa puhemies! Varmasti olemme kaikki yhtä mieltä siitä, että tutkimuksen ja tuotekehityksen rahoitus on yksi meidän selviytymisemme kannalta tärkeimpiä kohteita. Mutta aivan kuten ed. Manninen totesi, pitäisi myös huolehtia siitä, että tästä rahoituksesta päästäisiin osalliseksi tasapuolisesti koko maassa. Jos ehdot tiukat, rahoitus hakeutuu rahan luo. Tarkoitan tällä sitä, että kun yksityistä rahoitusta on luonnollisesti täällä pääkaupunkiseudulla muun muassa runsaasti ja täällä on suurten yritysten omaa tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa, niin tänne sitten myös valtion kautta tulevaa tutkimus- ja tuotekehitysrahoitusta tavallaan on helpompi ohjata, jos kriteerit ovat samat koko maassa.

Tästä syystä pitäisi huolehtia siitä, niin kuin

ed. Manninen totesi, että olisi tällaisia alueellisia rahoitusmahdollisuuksia, jotka tukisivat ohjelma- ja aluepolitiikan toteutumista ja hankkeita ja toisivat tukea sinne, missä yksityistä rahoitusta on varsin vähän.

Ed. Tiuri : Arvoisa puhemies! Sitra minusta toimii valtakunnallisesti, ja rahaa menee sinne, missä on tietoa ja taitoa. Ei meillä ole varaa sijoittaa tutkimus- ja tuotekehitysrahaa sillä perusteella, että jossakin voitaisiin siitä jotain hyötyä saada. Sellainen raha minusta täytyy saada aluepoliittisin perustein.

Huomauttaisin, että Sitra rahoittaa erikoisesti semmoisia yrityksiä, joilla on kasvupotentiaalia. Tämän kertomuksen mukaan viime vuonna oli erityisen onnistuneesti irtauduttu semmoisista yrityksistä, jotka jo pärjäsivät hyvin. Tämän mukaan niistä on saatu rahaa 67 miljoonaa markkaa, kun esimerkiksi sitä edellisenä vuotena vain 13 miljoonaa markkaa. Tämän tyyppisiä hyviä tilaisuuksia ei varmaan tule joka vuosi, niin että siitä syystä on perusteltua, että rahaa välillä pannaan vähän varastoonkin, että sitä voidaan tasaisemmin käyttää.

Minusta on erittäin positiivista, että Sitra on nyt rahoittamassa biotekniikkaa, koska se on vastaava tulevaisuudenala kuin elektroniikka on ollut. Elektroniikka- ja sähköteollisuuden tällä hetkellä jo tuottavat Suomelle ohi metsäteollisuuden. Biotekniikka tulee 10–15 vuoden kuluttua olemaan varmasti samanlainen ala, niin että on aivan oikein, että siihen Sitraakin nyt sijoittaa ilmeisesti noin 100 miljoonan markan pääoman ja yksityiset lisää.

Ed. Pulliainen : Arvoisa puhemies! Minunkin ajatteluni on hyvin lähellä sitä, mitä ed. Tiurilla tässä asiassa on. Nimittäin minusta on juuri niin, että idean tulee olla hyvä ja silloin, kun tuotekehittelystä on kysymys, sille tuotteelle tietysti pitää olla markkinat. Eihän siitä muuten tule mitään. Sehän on muutoin pieleen mennyt hanke kerta kaikkiaan ja rahatkin ovat menneet turhaan.

Olennaistahan tässä on se, että kaikki hyvät ideat sopivalla riskirahoituksella, olipa ne keksitty ja olivatpa niiden taustalla olevat henkilöresurssit missäpäin Suomea tahansa, saadaan mukaan tähän hommaan. Asetan vielä näille hankkeille ekologisen hyväksyttävyyden vaatimuksen. Se minusta näinä aikoina on erittäin merkittävä asia.

Jos on niin, että voitaisiin osoittaa, että tapah-

tuu diskriminaatiota niin, että jos esimerkiksi Kajaanissa taikka Rovaniemellä tai Torniossa on keksitty hyvä idea, innovatiivinen hanke, ja siihen ei sen takia annettaisi rahaa Sitrasta, kun se sattuu olemaan siellä, silloin asiat ovat vahvasti pielessä. Sitten toinen näkökohta tässä keskustelussa on se, aivan niin kuin ed. Tiuri sanoi, että Sitran pitää pystyä myös irrottautumaan siitä hankkeesta silloin, kun yrityksellä menee jo suhtkoht hyvin. Silloin asiat ovat hallinnassa.

Ed. K a r j a l a i n e n : Arvoisa puhemies! Ihan selvyiden vuoksi: Minun lähtökohtani on se, että tätä rahaa pitää käyttää ja juuri noihin kohteisiin. Mutta kysymyksen on se, että jos tämä pääoma kertyy tuota vauhtia, onko kyseessä se, että kohteita ei löydy, ja jos näin on, onko meillä liian suuret toiveet juuri tälle osalle yhteiskunnan tukea. Pitäisikö silloin arvioida asiat uudelleen, jotta saadaan yhteiskunnan kehitystä vauhtiin, ja antaa arvoa muillekin mahdollisille tuki-investoinneille?

Ed. M a n n i n e n : Herra puhemies! Itse perusasiasta minulla ei ole mitään erimielisyyttä enempää ed. Tiurin kuin ed. Pulliaisenkaan kanssa. Lähden myös siitä, että varsinaisessa Sitran toiminnassa täytyy noudattaa näitä periaatteita, jotka ed. Pulliainen täällä totesi.

Mutta sehän johtaa luonnollisesti siihen, että siellä, missä ovat korkeakoulut ja missä on jo olemassa olevaa tietotaitoa, tietokeskittymää, kriittistä massaa, niin kuin sanotaan, siellä tietysti syntyy aivan luonnollisesti ideoita ja niin pitää syntyäkin. Mutta minä haluaisin vain, että muuta kautta aluepoliittista rahoitusta ohjattaisiin myös muille alueille ja seuduille, niin että sielläkin voisi syntyä kriittistä massaa ja vähitellen syntyä ja kehittyä sellaisia ideoita, jotka ylittävät Sitran ja kauppa- ja teollisuusministeriön muut rahoituskynnykset. Siitä on kysymys, että ohjelmaperusteisen aluepolitiikan kautta kehitetään niin, että päästään myös näitä rahoja käyttämään, tietysti samoilla ehdoilla ja kriteereillä.

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Manniselle kommenttina se, että me olemme perusasiasta täsmälleen samaa mieltä. Siinä ei ole mitään. Mutta siinä, miten tämä temppu onnistuu, minä koen, että sitä varten meillä on julki- seen rahoitukseen perustuva yliopistolaitos, nyt on luotu ammattikorkeakoulujärjestelmä jnp. Siinä minusta on mahdollisuus pitää alueellinen tasapuolisuus yllä.

Arvoisa puhemies! Olennaista on kriittinen massa, niin kuin tässä todettiin, ja se kriittinen massa tarkoittaa aivomassaa, joka pystyy innovatiiviseen työhön. Muistan hyvin, kuinka ker- ran luin Jenkeissä jutun, jossa oli selvitetty, mikä on se aivojen määrä, mikä tarvitaan kriittiseksi massaksi, jotta todella innovatiivinen toiminta on mahdollista. Se oli siellä 20 sikkäläistä tohtoria. Eli tässä olisi oikein hyvä vinkki siitä, minkälaisia yhteisöjä pitäisi eri puolilla Suomea olla, jotta myös tasapuolinen kehitys toteutuisi oikealla tavalla.

Ed. T i u r i : Arvoisa puhemies! Minusta Suomessa on tietenkin erilaisia yksiköitä, joissa toisissa kriittinen massa on vähän pienempi ja toisissa vähän suurempi. Kyllä tuo parikymmentä on varmaan yksi sellainen luku, joka usein pätee.

Minä haluaisin vielä kiinnittää huomiota siihen, että Sitra tekee myös paljon sellaista tutkimusta, jossa selvitetään muun muassa yhteiskunnallisen päätöksenteon ja tutkimuksen ja talouden yhteyksiä, niin että siellä varmaan myös aluepolitiikkaan liittyviä asioita nykyään tutkitaan. Siellä on perustettu tutkimusneuvosto, jonka jäsenenä minäkin olen ja joka yrittää kaikkia uusia ideoita, joita Suomessa pitäisi tutkia, selvittää. Siellä on minusta tulossa aika hyviä projekteja. Pyritään myös suurempiin kokonaisuuksiin, joissa voivat olla eri puolilla Suomeakin nämä toimivat yksiköt, niin että saadaan riittävästi massaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan.

10) Hallituksen esitys eräksi muutoksiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevaan lainsäädäntöön

Hallituksen esitys 12/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 4/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

11) Hallituksen esitys laiksi säteilylain 72 §:n kuomoamisesta

Hallituksen esitys 209/1996 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 3/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

Täysistunto lopetetaan kello 19.47.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna
perjantaina kello 13.
